

การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ Study The Situation of Multicultural Diversity learning Management Issues Among Dance Teachers in The Southern Region

จิระเดช นุกุลโรจน์¹ สุรรัตน์ จีนพงษ์² และ กิตติกรณ์ นพุดมพันธ์³
Jiradach Nukunrot,¹ Sureerat Chenphong² and Kittikorn Nopudomphan³

Article History

Receive: April 11, 2024

Revised: May 23, 2024

Accepted: August 16, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณควบคู่กับเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยประกอบด้วย 1) ครูนาฏศิลป์ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา14 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 179 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพหุวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหา 2) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผลจากการวิจัยพบว่า ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่มีมีโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมในขอบข่ายที่จำกัดและมีทุนความรู้ด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาที่ไม่ครอบคลุมและคลาดเคลื่อนในบางประเด็น ผลจากการประเมินระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและหลักการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์อยู่ในระดับปานกลาง ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทครูเป็นศูนย์กลาง โดยใช้แผนการสอน เนื้อหาสาระ ตำราเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลที่เป็นแบบเดียวกัน ซึ่งนำมาจากคู่มือการเรียนการสอนจากสำนักพิมพ์อีกทอดหนึ่ง ทำให้ขาดความหลากหลายและไม่สะท้อนสภาพสังคมที่เป็นจริง ขาดทักษะการบูรณาการเรียนรู้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน อีกทั้งสถานศึกษาขาดปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการนาฏศิลป์ สื่อเทคโนโลยี โอกาสในการพัฒนาทักษะพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประจำการ รวมถึงงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาที่มีอย่างจำกัด ในส่วนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ครูส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการลดทอนเนื้อหาที่สัมพันธ์ต่อวัฒนธรรมของผู้เรียน มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ หรือแม้แต่การเรียนรู้แนวคิดและวิธีสอนพหุวัฒนธรรมด้วยตัวเองจากสื่อออนไลน์ ถึงอย่างไรก็ตามครูนาฏศิลป์บางส่วนยังคงมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้เรียนต่างศาสนาและต่างชาติพันธุ์ ขาดความคาดหวังในตัวผู้เรียนและเชื่อว่านาฏศิลป์เป็นศาสตร์เฉพาะทางอาจจะไม่เหมาะกับผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่ม จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลให้ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์อยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ : ครูนาฏศิลป์ ; พหุวัฒนธรรม ; สมรรถนะของครูนาฏศิลป์ ; ทักษะการบูรณาการ ; การจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, Doctoral Student in Arts Education, Srinakharinwirot University

^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, Assistant Professor, Department of Fine Arts, Srinakharinwirot University

ABSTRACT

This research aims to analyze the issues surrounding the multicultural learning management of dance teachers in the southern region of Thailand. The research employs both quantitative and qualitative data collection methods. Key participants include: 1) 179 dance teachers under the Secondary Educational Service Area Office from 14 provinces in the southern region; and 2) 15 specialists involved in the research, including specialists in multiculturalism, dance, and education. The research tools are as follows: 1) an issue interview form; 2) a learning management competency assessment form; and 3) a record form of group discussion with specialists. The findings reveal that most dance teachers have a limited vision of culture and have inadequate and inaccurate capital knowledge of multicultural education in certain areas. The results of the knowledge level assessment regarding culture and educational principles aligned with the multicultural approach of dance teachers are at a moderate level. Most teachers still employ traditional teaching methods that are centered around the teacher's role, utilizing standardized teaching plans, textbook content, learning activities, and assessment and evaluation processes that are sourced from the teaching manuals of a publisher, which cause a lack of diversity a failure to reflect the real societal context, and a deficiency in integrating learning skills that are suitable for the area-based context and cultural diversity of students. Additionally, schools lack efficient learning support factors such as equipment, dance rooms, technology media, and opportunities for multicultural skill development among teachers, including limited budgets for educational management. In addressing immediate issues, teachers tend to reduce risky cultural content and adapt existing resources within schools, like using open spaces as practical areas or even self-learning multicultural concepts and teaching methods from online resources. However, some teachers still have negative attitudes toward students of different religions and ethnicities, are short of expectations for their students' abilities, and believe that dancing art specialized field that might not be suitable for all students across all groups. The prevalent issues have led to an intense desire among dance teachers to enhance their cultural learning management competencies to a high level.

Keyword : Dance Teachers ; Multicultural ; Competency of Dance Teachers ; Integration Skill ; Multicultural Diversity Learning Management

บทนำ

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีสมรรถนะหลักที่สำคัญจำเป็น โดยเฉพาะทักษะการดำรงชีวิตของผู้เรียนถือเป็นเรื่องสำคัญ ความยืดหยุ่นในการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ดังนั้นสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมแห่งวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายจึงเป็นสมรรถนะอีกด้านหนึ่งของวิชาชีพครูที่มีความสำคัญในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ครูจึงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาครูเป็นสำคัญ นอกจากมุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ทักษะทางปัญญา ทักษะการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถด้านประสบการณ์วิชาชีพ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตลอดจนการมีวุฒิภาวะที่สมวัยแล้ว ยังต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นั่นคือการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม (Boonyaphitak, 2017) แต่จากรายงานวิจัยกลับพบว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการพัฒนาครูเพื่อสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งที่ความจริงแล้วครูมีความต้องการพัฒนาในประเด็นนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Nawarat (2018) รายงานว่าครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในระดับสูง แต่มีความรู้ความเข้าใจและมีการปฏิบัติหรือจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนในแนวทางพหุวัฒนธรรมในระดับปานกลาง ครูไม่มีความรู้ว่าจะสอดแทรกวัฒนธรรมของผู้เรียนเข้าไปในแผนการสอนอย่างไร ครูไม่รู้จักเทคนิคการสอนสำหรับห้องเรียนที่นักเรียนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Arpatthananon, 2020)

ในส่วนครูครูนาฏศิลป์ที่ประจำการในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมเขตพื้นที่ภาคใต้ก็เช่นกัน สะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เป็นจริงว่า ตนเองทราบดีว่าผู้เรียนมาจากที่ไหน มีความคิดความเชื่อและกลุ่มชาติพันธุ์ใด ชุมชนและสถานศึกษาตั้งอยู่บนพื้นที่ทางวัฒนธรรมเช่นไร แต่ในด้านการจัดการเรียนการสอนครูยังคงยึดตามเนื้อหาสาระหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชาติเช่นเดิม ขาดการบูรณาการเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนอย่างสมดุล อีกทั้งเนื้อหาสาระแบบเรียนวิชานาฏศิลป์ที่ครูใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนผู้เรียน โดยส่วนใหญ่ยังคงกำหนดเนื้อหาสาระที่มุ่งเน้นวัฒนธรรมกระแสหลักเพียงด้านเดียวมากเกินไป รวมถึงข้อจำกัดทางด้านการวัดและประเมินผลของระบบการศึกษาทุกระดับยังคงเน้นวัดความรู้ความจำจากตำราเรียนเพียงแหล่งเดียว คำตอบที่ถูกต้องก็ยังคงมาจากครู ซึ่งครูนำมาจากตำราเรียนอีกทอดหนึ่ง โดยละเลยข้อจำกัดของผู้เรียนที่เกิดจากหลายภาษาและต่างวัฒนธรรม ถึงแม้ครูส่วนหนึ่งยังคงเชื่อมั่นว่าได้ใช้แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้วก็ตาม สภาพปัญหาเช่นนี้ทำให้หลายครั้งเกิดการแยกผู้เรียนออกจากครูอย่างชัดเจนขาดจุดร่วมทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีในชั้นเรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่จึงมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับคนที่ในกลุ่มของตนเท่านั้น แต่ยังพลาดโอกาสได้เรียนรู้สังคมทั้งหมดอีกด้วย ซึ่งในความเป็นจริงสังคมทุกสังคมเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมทั้งสิ้น เอกสารการสอนจึงควรสะท้อนภาพของสังคมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย (Sirisakdamkenung, 2006) ดังนั้นคุณภาพครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทและสมรรถนะของครูมีความสำคัญมาก สามารถทำให้เกิดจุดเปลี่ยนในชีวิตผู้เรียนได้ทั้งทางบวกและทางลบ ครูจึงมีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน และนำไปสู่คุณภาพพลเมืองของประเทศชาติ ครูจำเป็นต้องมีความสามารถสูง รวมทั้งต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติที่ดี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างสมดุล ถึงอย่างไรก็ตามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมจึงเป็นหนึ่งในสมรรถนะที่จำเป็นมากสำหรับครูนาฏศิลป์ที่ประจำการในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีความแตกต่างหลากหลายเช่นนี้

จากที่กล่าวมาในข้างต้นการศึกษาเพื่อสังเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่และสภาพปัญหาอันเป็นข้อเท็จจริงของครูนาฏศิลป์ที่ประจำการในเขตพื้นที่ภาคใต้โดยตรงไปตรงมาภายใต้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างลุ่มลึกในด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงเป็นประเด็นที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่สังคมที่มีความซับซ้อนทางวัฒนธรรมเพื่อหาข้อสรุปในสาระสำคัญของปัญหา และนำไปสู่การกำหนดและสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่และวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของผู้เรียนอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ครูกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมและทุนความรู้

องค์ประกอบด้านศาสตร์การสอนของครูในบริบทวัฒนธรรมอันหลากหลาย อาจจัดแบ่งได้เป็น 4 ด้านด้วยกัน คือ 1) ญาณวิทยาความรู้ 2) กระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการตัวความรู้ การวางแผน การกำหนดวิธีการสอนและการเรียนรู้ 3) บริบทเฉพาะ 4) ความมุ่งมั่นของครู อย่างไรก็ตามในความจริงนั้นศาสตร์การสอนที่เป็นความรู้มิได้ดำรงตนอย่างอิสระจากบริบทและโครงสร้างครอบงำทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค รวมทั้งอุดมการณ์ความเป็นวิชาชีพของครูในงานของ Thomas (2002) ได้กล่าวถึง ปัจจัยอิทธิพลทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจโลกาภิวัตน์และการเมืองที่สะท้อนถึงโครงสร้างที่ครอบงำตัวศาสตร์การสอน Thomas ชี้ว่าศาสตร์การสอนที่ได้วิเคราะห์ตัวแปรอิทธิพลทางวัฒนธรรมนั้น คือ เป็นการสร้างศาสตร์การเรียนรู้ที่มุ่งตอบสนองต่อตัวแปรทางวัฒนธรรมของผู้เรียนและชุมชน และตั้งรับกับโลกหลังสมัยใหม่ ทั้งนี้ Senge (2017) ยังกล่าวว่าบทบาทสำคัญของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้หรือแม้แต่การเป็นครูผู้จัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยระบบที่ซับซ้อนกันอยู่สามระบบ โดยแต่ละระบบต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และทุกระบบต้องมีแบบแผนที่ส่งอิทธิพลร้อยรัดเข้าด้วยกัน ระบบเหล่านั้นได้แก่ ชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยที่มีครูเป็นนักจัดการศึกษาคอยแบ่งปันส่วนอย่างเท่าเทียม เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ลึกถึงการมีอัตลักษณ์ของชุมชน การสร้างความเชื่อมโยงในหมู่ผู้นำชุมชนที่แตกต่าง

และจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการผูกติดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน เพื่อการจัดการศึกษาอย่างสมดุล

การเตรียมครูไปทำงานร่วมกับผู้เรียนหน้าใหม่

ในศตวรรษใหม่จึงต้องมีแบบแผนที่แน่นอนเพื่อให้ครูมีทั้งความรู้เกี่ยวกับโลกใหม่ของผู้เรียน เจตคติและทักษะ การสอน ในงานของ Thomas (2002) ได้สร้างวางแผนการผลิตพัฒนาครูที่อ่อนไหวทางวัฒนธรรม ออกเป็น 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ 1) ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมผู้เรียน 2) สร้างโอกาสให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าข้ามวัฒนธรรม เช่น ผ่านการทำโครงการวิจัย 3) ฝึกอบรมครูให้มีประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรม 4) เตรียมครูด้านทักษะการผลิตสื่อและนวัตกรรม การสอนที่อ่อนไหวต่อวัฒนธรรม และ 5) การสร้างพื้นที่สะท้อนคิดใคร่ครวญย้อนกลับป้อนมาจนเกิดความมั่นใจว่า ครูมีชุดความคิดความรู้และทักษะเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยที่ขั้นตอนแรก ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์ บริบทวัฒนธรรมนั้นนับเป็นหัวใจของการสร้างศาสตร์การสอนประเภทนี้ การวิเคราะห์บริบททางวัฒนธรรม หมายถึง การวิเคราะห์บริบทสถานการณ์ความต้องการ และเป้าหมายของโลกวัฒนธรรมของเด็กกลุ่มเฉพาะกลุ่มหนึ่งๆ หรือในสถานการณ์หนึ่งๆ ถึงอย่างไรก็ตามเงื่อนไขเบื้องต้นที่ขาดมิได้ในการผลิตครูพันธุ์ใหม่ที่ใส่ใจและเคารพผู้เรียน คือ องค์ประกอบด้านญาณวิทยาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์บริบทวัฒนธรรมของผู้เรียนและของชุมชนทั้งใหญ่และเล็กรอบตัวผู้เรียน ทั้งนี้อาจใช้วิธีการแบบชาติพันธุ์วรรณาในการศึกษา (Nawarat, 2018)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม

ระบบการศึกษาในสังคมไทยเริ่มมีการทบทวนแนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่อยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าร้อยละการก่อเกิดของพหุวัฒนธรรมในห้องเรียนที่เป็นทั้งความคิด การเคลื่อนไหว และหลักสูตร สะท้อนค่อนข้างชัด ถึงรากความคิดที่ยึดติดกับสิทธิทางวัฒนธรรมกระแสหลักและความเป็นธรรมทางการศึกษาของกลุ่มวัฒนธรรมรอง ปัญหาในระดับหลักสูตรกลับกลายเป็นการพยายามนำเสนอภาพตัวตนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในเชิงการท่องเที่ยวแบบ 3F (Food, Fashion, Festival) ซึ่งเป็นวิธีการที่ยังหลงทิศหลงทางสำหรับการจัดการศึกษา ในมิติความหลากหลายทางวัฒนธรรม ถึงอย่างไรก็ตามครูยังคงเป็นตัวแปรสำคัญสำหรับการปฏิบัติการสอนด้านวัฒนธรรม บทบาทแรกสำหรับครูในฐานะนักเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม คือการสำรวจสถานะตัวตนทั้งตนเองและผู้เรียน เพื่อนำมาสู่การเลือกหยิบเนื้อหาสาระ สื่อและกิจกรรมมาถ่ายทอดในชั้นเรียน งานเขียนของ Willis (2000) ได้เสนอการเตรียม ครูสำหรับห้องเรียนพหุวัฒนธรรมใน 4 มิติ คือ 1. ความรู้เกี่ยวกับตนเอง 2. ความรู้ในวัฒนธรรม 3. ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ 4. ความรู้ด้านการสอนที่มีความแว่วทางวัฒนธรรม แต่ในขณะที่งานวิจัยหลายๆ เรื่อง พบว่าสภาพปัญหาการจัดการเรียน การสอนส่วนใหญ่เกิดจากตัวครูที่ขาดความรู้และทักษะด้านการสอนพหุวัฒนธรรม อีกทั้งระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ที่หลากหลายยังคงจำกัดส่งผลให้การเลือกเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และการวัดประเมินผลที่ยังไม่ส่งเสริม ความหลากหลายที่แท้จริงในขณะที่แนวคิดศาสตร์การสอนเชิงวิพากษ์ที่คิดว่าเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการปฏิบัติการสอน และการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปลดปล่อยจากการกดทับและการเลือกปฏิบัติต่อวัฒนธรรม (Nawarat, 2018) แต่ปัญหา ที่พบกลับพบว่าครูบางกลุ่มมีมุมมองว่าการตอบโต้ การตั้งข้อคำถาม หรือการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้เรียนเป็นการแสดงพฤติกรรม ที่ไม่ดีนักปัญหาของการเรียนการสอนในชั้นเรียนจึงยังคงยึดติดกับวัฒนธรรมการปิดปากเสียส่วนใหญ่ หรือแม้แต่การเรียน การสอนแบบฝากรูปร่างที่ผู้เรียนทำหน้าที่รับฝากความรู้จากครูผู้สอนเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น อีกทั้งมิติสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ และสังคม ความไม่พร้อมของห้องปฏิบัติการ สื่อเทคโนโลยีที่ใช้งานได้จริง ตลอดจนการสร้างความร่วมมือ การเรียนรู้กับชุมชนยังคงมีอย่างจำกัด ผู้เรียนส่วนใหญ่แค่มิโอกาสได้เรียนรู้จากตำราเรียนแต่ขาดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ อย่างรอบด้านอีกด้วย ดังนั้นสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมจึงเป็นทั้งหลักสูตรที่ยังคงไม่ตอบสนอง ต่อความหลากหลายที่แท้จริง ความไม่พร้อมของปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ สื่อเทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ และที่สำคัญตัวครูที่ขาดทุนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม วิธีสอนที่ยังคงยึดโยงบทบาทและอำนาจครูเป็นศูนย์กลาง รวมถึงข้อจำกัด ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่ยังขาดความร่วมมือในทุกภาคส่วนตั้งแต่ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ในปัจจุบันการเรียนการสอนทางนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีการถ่ายทอดที่จำเริญทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง นิ่งๆ โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ตั้งแต่สมัยโบราณ ผู้ถ่ายทอดมีจุดหมายให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูอาจารย์

แต่เพียงอย่างเดียว โดยธรรมชาติของนาฏศิลป์แล้วรูปแบบการสอนจะใช้วิธีการเลียนแบบเป็นหลักและปฏิบัติสืบทอดกันมา จึงถือว่าเป็นหลักการสอนที่ดีที่สุดในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ เท่าที่ผ่านมาเน้นการเรียนจากครูเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะเป็นแม่แบบให้ผู้เรียนเลียนแบบด้วยความเชื่อว่าการสอนโดยครูเป็นแม่แบบจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องสวยงาม ผู้เรียนจึงต้องพยายามเลียนแบบครูให้ได้ทั้งหมดจึงไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์เป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและไม่สนใจต่อการเรียน ผู้เรียนขาดการส่งเสริมทางด้านความคิดสร้างสรรค์และไม่ชอบวิชานาฏศิลป์ ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ยังมีครูผู้สอนอีกหลายท่านคงจัดให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบเก่าๆ โดยบอกกฎเกณฑ์ ให้ผู้เรียนทำหรือลอกเลียนแบบท่าทางของครูที่สาธิตให้ผู้เรียนดูทำให้ผู้เรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกรงว่าจะผิดไปจากแบบแผนที่ครูสอน นอกจากนี้การสอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามครูผู้สอนอย่างเคร่งครัดโดยไม่ให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถและศักยภาพของตนเองไม่ให้อัปเดตหรือแสดงความคิดเห็น ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติทางลบต่อการเรียนนาฏศิลป์ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับและให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนน้อยมาก มุ่งเน้นแต่เนื้อหาโดยไม่สนใจพื้นฐานความรู้เดิมหรือความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายขาดความสนุกสนานในการเรียน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ ผู้เรียนจึงไม่สนใจการเรียน เพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน (Boontongleg, 2021)

อย่างไรก็ตามกลไกการพัฒนาครุฑนาฏศิลป์ประจำการเพื่อให้มีความสามารถสูงในการจัดการจัดการศึกษาสำหรับพื้นที่พหุวัฒนธรรมยังมีอยู่อย่างจำกัด หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพครูโดยตรงยังไม่สามารถสร้างพื้นที่หรือเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้และพัฒนาในประเด็นดังกล่าวอย่างเพียงพอ ครุฑนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ถูกผลิตมาจากระบบการศึกษาในรูปแบบเอกวัณธรรมนิยม จึงส่งผลอย่างมากต่อการยึดติดในมายาคติของวัฒนธรรมแบบปิดทำให้ครุฑนาฏศิลป์มักจะนำเสนอประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนในรูปแบบวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่หรือวัฒนธรรมภาคกลางแทน ขณะที่มองข้ามหรือละเลยในความรู้ คุณค่าของวัฒนธรรมอื่นๆ ในสังคม โดยเฉพาะวัฒนธรรมของกลุ่มชายขอบ ได้แก่ กลุ่มชาวป่า กลุ่มชาวเล กลุ่มชาวมลายู เป็นต้น บางครั้งนักเรียนกลุ่มเหล่านั้นถูกมองข้ามหรือขาดการสนใจโดยสิ้นเชิงจะเหมือนมนุษย์ล่องหนในระบบการศึกษา ถึงแม้ในปัจจุบันแนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางถูกผลักดันให้ครูนำไปใช้สำหรับการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายก็ตาม หากพิจารณาในทางปฏิบัติกลับพบว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร วิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรมจึงเป็นกระบวนการที่ยังขาดการกระจายอำนาจและบทบาททางทางการศึกษาไปยังหุ้นส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างสมดุล ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงเนื้อหาสาระและตำราเรียนยังคงใช้แบบเดียวกันทั้งประเทศที่มาจากศูนย์กลาง ขาดการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนและบริบทของสังคมร่วมสมัย ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการจะอ้างว่าได้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปรับปรุงแล้วก็ตาม (Nawarat, 2018)

แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรม JAMES BANKS

การศึกษาพหุวัฒนธรรมเป็นแนวคิดการจัดการศึกษาโดยมีต้นแบบแห่งการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นธรรมทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน มี 5 มิติ คือ 1. มิติการบูรณาการเนื้อหา หมายถึง การปฏิบัติการที่พยายามสร้างเนื้อหาในหลักสูตรปกติให้เกาะเกี่ยวกับผู้เรียนมากขึ้น เช่น ผสมผสานเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์บุคคลสำคัญ ประสบการณ์ของคนผิวดำและชาติพันธุ์ต่างๆ ในลักษณะการยกตัวอย่าง สอดแทรกระหว่างการเรียนการสอนตามปกติ หรือเมื่อการสอนว่าด้วยมโนทัศน์ แนวคิด หรือหลักการสำคัญวิชาต่างๆ ควรบูรณาการเนื้อหารวมถึงการสอดแทรกในลักษณะการเพิ่มหน่วยการเรียนรู้เข้าไปในหลักสูตร 2. มิติการจัดการเรียนรู้ที่เป็นธรรมสำหรับเด็กทุกกลุ่ม หมายถึง การที่ครูประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ในโรงเรียน ที่เอื้ออำนวยให้เด็กที่มาจากหลายภูมิหลังได้พัฒนาความสามารถทางวิชาการสูงสุดอย่างถ้วนหน้า 3. มิติการจัดการเรียนรู้เพื่อลดอคติหมายถึง การสร้างบทเรียน หรือสร้างกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาเจตคติที่เปิดกว้างต่อความหลากหลายบนฐานความต่างทางวัฒนธรรม และช่วยคลี่คลายความเข้าใจผิดที่ยึดติดกับภาพตายตัวฝังลึก เช่น เด็กผิวดำเกร หรือในกรณีของประเทศไทยภาพตายตัวฝังลึกเกี่ยวกับคนชายขอบ เช่น ชาวเขาสกปรก ค้ายาเสพติด 4. มิติการประดิษฐ์สร้างความรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทำความเข้าใจ สำรวจตรวจสอบ และกำหนดได้ถึงที่มาของความรู้ สมมุติฐานและแรงจูงใจในการสร้างและนำเสนอความรู้ และนัยยะของวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในตัวขององค์ความรู้ 5. มิติการเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียน หมายถึง

การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและหลักสูตรแฝง เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ความเสมอภาคระหว่างผู้เรียนและระหว่างครู กับผู้เรียนกลุ่มต่างๆ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่าได้มีงานวิจัย ตำราและงานเขียนหลายเรื่องนำเสนอแนวคิดการศึกษา พหุวัฒนธรรมมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับห้องเรียนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ประเทศไทยอย่างแพร่หลาย ได้แก่ งานวิจัยของ Arpatthananon (2020) ที่พบว่าการเสริมสร้างสมรรถนะพหุวัฒนธรรมผ่านทางการศึกษา โดยการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและรู้จักวิธีการสอนในบริบทที่นักเรียนมีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ใช้หลักการการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นฐานเน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระ วิธีสอน ตลอดจนรื้อสร้างวัฒนธรรมเดิมในพื้นที่โรงเรียน เช่นเดียวกับงานของ Nawarat (2018) ได้นำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญ ด้านแนวคิดและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาพหุวัฒนธรรม ผ่านมุมมองเชิงวิพากษ์และการปฏิบัติการในโรงเรียน ประมวลได้ว่าชุมชนวิชาการด้านการศึกษาไทยส่วนใหญ่ได้นำตัวแบบการบูรณาการเนื้อหา จากแนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ BANKS ซึ่งเป็นตัวแบบที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ยุคบุกเบิก ทั้งนี้ในงานวิจัยของ Luangransee (2021) ที่พบว่าครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันด้านความเชื่อ ทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ดังนั้นรูปแบบพัฒนาสมรรถนะวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในสังคม พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ จึงใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานร่วมกับหลักการจัดการเรียนรู้ แบบพหุวัฒนธรรมศึกษา อีกทั้งในงานวิจัยของ Reungsri & Dhedchawanagon (2021) ได้วิเคราะห์ในมิติการพัฒนาครู ต้องเผชิญกับห้องเรียนพหุวัฒนธรรมที่นักเรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และการใช้ภาษา โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการจัดการ ศึกษาพหุวัฒนธรรมของ Nieto (2003) แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ Banks (2007) เพื่อเป็นแนวทางเตรียม นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เข้าใจในแนวคิด วิธีปฏิบัติของการศึกษาพหุวัฒนธรรม

แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

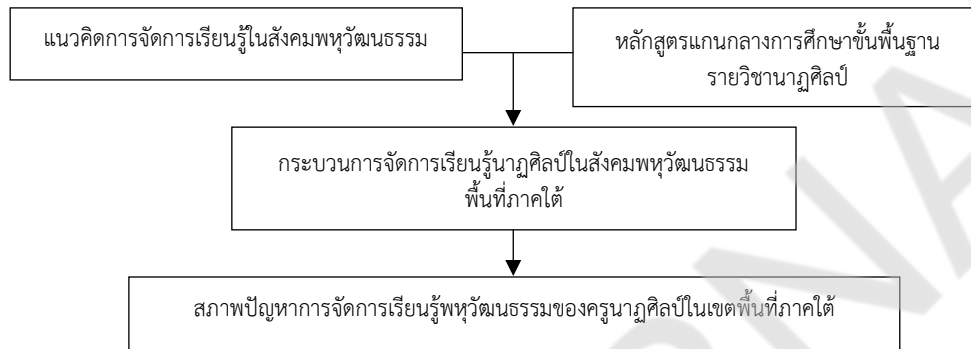
Active Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ ความรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นความรู้ที่ได้จาก ประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการ คิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการนี้ครูต้องลดบทบาทในการสอน และการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียน โดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อนๆ หรือแม้แต การนำเสนอตัวตน สติการเรียนรู้ที่เป็นเฉพาะของผู้เรียนรายบุคคล แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นแนวคิดที่ทำให้ครู เข้าใจ เข้าถึงผู้เรียนได้มากที่สุด เป็นการจัดลำดับความสำคัญให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่แท้จริงตามเจตนารมณ์ การศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม

ในปัจจุบันพบว่ามีงานวิจัยทางการศึกษา ตำรา และงานเขียนจำนวนมากได้นำเสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ได้แก่งานเขียนของ Senge (2017) ที่อธิบายว่า บทบาทสำคัญของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยระบบที่ซับซ้อนกันอยู่สามระบบ โดยแต่ละระบบต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และทุกระบบต้องมีแบบแผนที่ส่งอิทธิพลร้อยรัดเข้าด้วยกัน ระบบเหล่านั้น ได้แก่ ชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยที่มีครูเป็นนักจัดการศึกษาคอยแบ่งสรรปันส่วนอย่างเท่าเทียม อีกทั้งยังสอดคล้องกับ งานของ Thomas (2000) ที่นำเสนอในมุมมองการเตรียมครูไปทำงานกับร่วมกับผู้เรียนหน้าใหม่ โดยยึดโยงแนวคิดและวิธีสอน ที่มีเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูต้องมีแผนปฏิบัติการที่แน่นอน โดยเฉพาะการวิเคราะห์บริบท สถานการณ์ ความต้องการ และเป้าหมายของเด็กอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้เงื่อนไขของครูพันธุ์ใหม่ที่เคารพผู้เรียนโดยให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสและ พื้นที่ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างอิสระ ถึงอย่างไรก็ตามในงานของ Nieto and Bode (2007) ยังสนับสนุน แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการ ประชาธิปไตยในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสิทธิ์ มีเสียงและเปิดพหุวัฒนธรรมอย่างครอบคลุมกับผู้เรียนทุกคน มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ เพื่อกระตุ้นการตั้งคำถาม ความท้าทาย การวิเคราะห์เจาะลึก การแปลงเสียง หรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนต่างกลุ่มต่างวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ ผู้วิจัยศึกษาเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมุ่งไปที่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียน โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่มและการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อผู้เรียนอย่างอิสระ และแนวคิดการศึกษาพัฒนาธรรม Banks (2007) ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่พัฒนาธรรมอย่างเสรีทั้งในและนอกสถานศึกษา การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในตัวผู้เรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. ประชากร คือ ครูนาฏศิลป์ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 334 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูนาฏศิลป์ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ ใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการอ้างอิงตามสูตรคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) ครูประจำการที่มีคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ศึกษาหรือศิลปะการแสดงโดยตรง 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ ไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป 3) เป็นครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาหลัก 4) ให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยสมัครใจ ซึ่งจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 179 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มชั้นหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)
3. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของการวิจัย รวมจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 15 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมศึกษา/พัฒนาธรรมศึกษา จำนวน 5 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ศึกษา/ศิลปะการแสดง จำนวน 5 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา (ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวัดและประเมินผลทางการศึกษา หรือด้านการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา) จำนวน 5 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง แบ่งตอนการสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 สัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ มีข้อความถามทั้งสิ้น 9 ข้อ และตอนที่ 3 สัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในสังคมพัฒนาธรรม มีค่าความสอดคล้อง

(IOC) ของแบบสัมภาษณ์จากการกำหนดค่า IOC (Srisa-art, 2010) ที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์คะแนนที่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี โดยประเด็นการสนทนากลุ่มในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย (1) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมเขตพื้นที่ภาคใต้ (2) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะ (3) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบบันทึกการสนทนากลุ่มจากการกำหนดค่า IOC ที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.67-1.00 (Srisa-art, 2010) ซึ่งเป็นเกณฑ์คะแนนที่มีความสอดคล้องของเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3. แบบประเมินสมรรถนะ สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี แบ่งตอนการประเมินเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินสมรรถนะรายด้านในลักษณะ Scale (Rating Scale) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด กำหนดประเด็นการประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม ทั้งสิ้น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ รวมข้อคำถามในการประเมินทั้งสิ้น 38 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทัศนะของครูนาฏศิลป์ประเมินสมรรถนะที่จำเป็น มีค่าความสอดคล้อง (IOC) (Srisa-art, 2010) ของแบบประเมินสมรรถนะที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.67-1.00 และจากการนำไปทดลองใช้กับครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน (Try out) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟายู่ระหว่าง 0.87 -0.92 สอดคล้องกับ Hair et al. (2010) ได้เสนอเกณฑ์การพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่มีค่าเกิน 0.70 ขึ้นไป แสดงว่าแบบประเมินเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพนำมาใช้เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2567 – เดือนมีนาคม พ.ศ.2567 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างกรอบแนวคิดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์

2. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการประเมินสมรรถนะ เป็นการอาศัยความร่วมมือจากครูนาฏศิลป์ จำนวน 179 คน โดยจัดตั้งทีมผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งทีมเป็น 3 ทีม คือ ทีมที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มพื้นที่จังหวัดชายฝั่งอ่าวไทย ทีมที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มพื้นที่จังหวัดชายฝั่งอันดามัน และทีมที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2567 – เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน

3. การดำเนินการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม ผ่านระบบออนไลน์ (Zoom Meetings) จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ในวันที่ 11 มกราคม 2567 ระยะเวลาในการดำเนินการ 3 ชั่วโมง (เวลา 13.00น.-16.00 น.) และครั้งที่ 2 ในวันที่ 29 มกราคม 2567 ระยะเวลาในการดำเนินการ 3 ชั่วโมง (เวลา 16.00น.-19.00 น.)

4. นำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการสัมภาษณ์ การประเมิน และการสนทนากลุ่ม สังเคราะห์เพื่อสรุปขบยอดข้อค้นพบในสาระสำคัญนำไปสู่การอธิบายสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน ใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเสนอความคิดเห็นของครูนาฏศิลป์และการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจัดกระทำข้อความที่ได้ให้เป็นหมวดหมู่

ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินสมรรถนะครูนาฏศิลป์ ใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 179 คน จากข้อมูลพื้นฐานพบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครูประจำการรุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5-10 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่ถูกจัดให้อยู่ใน Generation Y ตามหลักคิดของนักเศรษฐศาสตร์ประชากรครูกลุ่มนี้จึงถือว่ามีความสำคัญมากต่อการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศโดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษา การถูกคาดหวังที่สูงกว่ากลุ่มครูรุ่นอื่นๆ เพื่อให้เป็นกำลังหลักในการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงให้ความสำคัญกับครูกลุ่มนี้เป็นหลัก ในส่วนผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และวิธีแก้ปัญหา ผู้วิจัยนำเสนอและอภิปรายสาระสำคัญที่เป็นข้อค้นพบใน 4 ประเด็น ดังนี้

1. การศึกษามโนทัศน์ทางวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ พบว่า ครูนาฏศิลป์มีความรู้และเข้าใจดีว่า สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนมาจากภูมิหลังที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน มีความตระหนักรู้ว่าความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน แต่โดยส่วนใหญ่ครูนาฏศิลป์ยังคงให้ความสำคัญในมิติความแตกต่างทางศาสนาเป็นความต่างที่เป็นรูปธรรมที่สุดของผู้เรียน เพราะครูนาฏศิลป์เชื่อว่าศาสนาที่แตกต่างกันจะนำไปสู่วิถีการปฏิบัติของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน มโนทัศน์ทางวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์จึงยังคงมีความเข้าใจถึงความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมไปในทิศทางของความแตกต่างทางศาสนาเป็นประเด็นสำคัญสุด ซึ่งทำให้กระบวนการทัศน์พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ยังคงอยู่ในขอบข่ายที่จำกัด ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคใต้มีความแตกต่างหลากหลายที่เด่นชัดและหลายมิติ ทั้งในด้านภูมิลักษณะ ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ภาษา ในแต่ละพื้นที่และแง่มุมต่างๆ ส่งผลให้ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างหลากหลายมิใช่เพียงแค่ความต่างทางศาสนาหรือความเชื่อเพียงอย่างเดียวตามที่ครูเข้าใจ ทั้งนี้จากผลการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ถึงอย่างไรก็ตามในส่วนการศึกษาระดับความรู้ในหลักการจัดการเรียนรู้ครูนาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นความรู้ความเข้าใจด้านเนื้อหา หลักการและวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนภายใต้ความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ในประเด็นดังกล่าวยังพบว่า ครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางด้วยเช่นกัน ทั้งที่ประเด็นดังกล่าวถือเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์สภาพปัญหาความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมพหุวัฒนธรรม และนำเสนอสภาพปัญหาที่พบเจอมาเป็นกรอบในการออกแบบเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ยังคงอยู่ในขอบข่ายที่จำกัด

ผลการศึกษามโนทัศน์ทางวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์พบว่า ต้นน้ำที่สำคัญคือหลักสูตรและกระบวนการผลิตพัฒนาครูกลุ่มศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ศึกษาในสถาบันการศึกษาไทย ส่วนใหญ่ไม่เคยปรากฏเนื้อหาสาระพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือรายวิชาที่ให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้ ผิดกับประสบการณ์ที่ดีในพื้นที่แตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างจริงจัง การเปิดพื้นที่สร้างประสบการณ์ให้ครูมือสมัครเล่นได้มีความคุ้นชินกับรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมยังมีอยู่อย่างจำกัด และไม่สามารถพัฒนาให้ครูเหล่านั้นกลายเป็นครูปฏิบัติการอย่างมืออาชีพในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ กล่าวคือระบบการศึกษาไม่ได้ติดอาวุธทางความคิดที่สำคัญอย่างครบถ้วนในทุกมิติให้กับครูประจำการเพื่อเป็นเครื่องมือปฏิบัติการหล่อหลอมประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้เรียนในพื้นที่พหุวัฒนธรรม ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นข้อค้นพบที่ทำนายอันใหญ่หลวงต่อสถาบันการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนสถาบันการผลิตและพัฒนาครูทางด้านนาฏศิลป์โดยตรง ประเด็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับทัศนะของ Nawarat (2018) ที่ให้มุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อสังเกตของระบบการศึกษาไทย โดยเฉพาะสถาบันผลิตครูทางด้านศิลปะในประเทศไทย ยังไม่มีการพูดถึงเรื่องพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นจริงเป็นจัง ถ้าจะมีบ้างก็มักถูกตีความให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นเสีย ซึ่งข้อเท็จจริงแล้วระบบการศึกษาไทยไม่ค่อยให้พื้นที่ทางความรู้ ความคิดสำหรับครูในเรื่องพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างที่ควรจะเป็น แม้แต่การอบรมพัฒนาสู่ครูปฏิบัติการมืออาชีพในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมก็ยังมีอย่างจำกัด หากจะมีบ้างก็เป็นเพียงแค่หัวข้อเสริมที่สอดแทรกในการอบรมนั้นๆ แทน มิได้เป็นเรื่องใหญ่

หรือประเด็นหลักในการพัฒนาแต่อย่างใด ปัญหาดังกล่าวจึงยังคงเป็นคำถามถึงความยั่งยืนของนโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาครุมีอาชีพเพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกสู่การปฏิบัติจริงว่าที่ผ่านมาเป็นมรรคเป็นผลเพียงใด โดยเฉพาะทักษะการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์

อย่างไรก็ตามกระบวนการทัศน์และวิถีปฏิบัติของครูนาฏศิลป์เกิดจากการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกในพื้นที่พหุวัฒนธรรมด้วยตัวเองซึ่งอาจจะมีได้ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีนัก ครูส่วนใหญ่มีทักษะและวิถีปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ครอบคลุมถึงหลักใหญ่ใจความตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษากับการพัฒนาผู้เรียนอย่างเท่าเทียมที่แท้จริง ส่งผลให้รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ค่อนข้างมีปัญหาในหลายมิติ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอย่างจำกัด ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ทักษะการบูรณาการเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนหลักคิดและทัศนคติในเชิงบวกเพื่อนำไปสู่วิถีปฏิบัติที่ดีในสังคมพหุวัฒนธรรม ถึงแม้ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่าตนเองมีความพยายามจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้วก็ตาม หากแต่เมื่อนำทัศนคติของครูไม่ถนัดถึงหลักใหญ่ใจความตามเจตนารมณ์พหุวัฒนธรรมศึกษากับการพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุล ซึ่งนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนโดยตรงอย่างเลื่อมมิได้ ข้อค้นพบดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Luangransee (2021) ที่อธิบายว่า นักศึกษาคูไม่มีมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันด้านความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี สืบเนื่องจากระบบการศึกษาไม่ได้ปลูกฝังหรือพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถที่มากพอในการจัดการห้องเรียนพหุวัฒนธรรมอย่างสมดุล อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Arpatthananon (2020) ที่นำเสนอผลการศึกษาในด้านระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ภาคใต้ให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยการประเมินในด้านดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการประเมินยังสอดคล้องและสนับสนุนผลการวิจัยในด้าน ระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางด้วยเช่นกัน

2. การศึกษาด้านทักษะการออกแบบการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ใช้แนวทางการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ซึ่งถือเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ครูยังให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าได้ยึดหลักและวิธีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริงเป็นอย่างดี มีการวิเคราะห์ธรรมชาติและข้อจำกัดของผู้เรียนเป็นรายกลุ่มอย่างละเอียดทั้งในด้านความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่วิถีปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่า การออกแบบการเรียนรู้มีทั้งสิ้น 5 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 การวิเคราะห์การเรียนรู้ สาระสำคัญในการวิเคราะห์การเรียนรู้พบว่าครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่มีแนวทางการออกแบบการเรียนรู้ 3 วิธีการ ดังนี้

วิธีการที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรเป็นสำคัญ การนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกรอบมาตรฐานสำคัญเพื่อนำไปสู่การวางแผนเพื่อออกแบบการเรียนรู้ โดยที่ครูเชื่อว่าเนื้อหาสาระตามหลักสูตรแกนกลางมีความสำคัญสุด ครูควรยึดมั่นอย่างเคร่งครัดเพราะจะส่งผลต่อมาตรฐานในการจัดการศึกษา ตลอดจนเพื่อป้องกันการหลงทิศหลงทางของครู

วิธีการที่ 2 วิเคราะห์บริบทของผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้เรียน ความเชื่อและวิถีปฏิบัติ บริบทของชุมชนรอบๆสถานศึกษา เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ส่วนใหญ่วิธีการดังกล่าวจะพบเห็นในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ที่ชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย ได้แก่ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งครูส่วนใหญ่มองว่าพื้นที่ดังกล่าวมีความเปราะบางทางสังคมและวัฒนธรรม มีแนวทางและวิถีปฏิบัติค่อนข้างเฉพาะตัว สถานศึกษาต้องอยู่ภายใต้การเฝ้าระวังและการควบคุมของชุมชน สังคมและผู้นำในพื้นที่ อำนาจการตัดสินใจบางอย่างจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

วิธีการที่ 3 การศึกษาโดยนำแผนจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปมาปรับและประยุกต์รูปแบบวิธีการให้ถูกต้องสอดคล้องตามหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติของสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ครูหลายคนยังมองว่ามีประโยชน์และช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว โดยทั่วไปแล้วสำนักพิมพ์แบบเรียนแต่ละสำนักจะมีคู่มือครูมาให้พร้อมนำไปใช้งานได้ทันทีในหลายๆ ครั้งที่ครูมีภาระงานล้นพื้มีก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปของสำนักพิมพ์นั้นๆ ไปใช้เลย โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระใดๆ หรือจะมีการปรับเปลี่ยนบ้างก็ไม่มากนัก เพราะครูเชื่อว่าแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูป

ของแต่ละสำนักพิมพ์ได้ถูกออกแบบและผ่านการตรวจสอบมาแล้ว ให้ถือว่าเป็นมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนครูยังมองว่าในความเป็นจริงแล้วแผนการจัดการเรียนรู้เป็นเพียงแค่เอกสารเพื่อไว้ประกันคุณภาพเท่านั้น ในขณะที่ปฏิบัติการสอนจริงในห้องเรียนมีเพียงครูส่วนน้อยที่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้อย่างครบถ้วน

2.2 การกำหนดภาระงาน ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดภาระงานให้กับผู้เรียนในรายวิชานาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์ครูนาฏศิลป์ผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นสาระสำคัญ ดังนี้

1) การพิจารณาเนื้อหาสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดกรอบภาระงานที่ครูจะมอบหมายให้กับผู้เรียน

2) การพิจารณาพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของผู้เรียนในภาพรวมของแต่ละห้องเรียนหรือแต่ละสายชั้น ครูส่วนใหญ่มองว่าผู้เรียนที่อยู่ห้องเก่งจะได้รับรูปแบบภาระงานที่หลากหลายและน่าสนใจ รวมถึงเป็นภาระงานที่สามารถสะท้อนระดับสติปัญญาและความสามารถของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งห้องเรียนดังกล่าวยังเป็นความคาดหวังในด้านผลงานที่สะท้อนถึงศักยภาพของครูในการพัฒนาผู้เรียนได้อีกด้วย การประเมินคุณภาพครูจึงมักจะใช้ชิ้นงานที่มาจากนักเรียนห้องเก่งเป็นส่วนใหญ่ แต่ในส่วนห้องเรียนที่ผู้เรียนไม่เก่งมากนักหรือผู้เรียนไม่ขยัน ภาระงานที่ครูมอบหมายให้ก็จะกำหนดรูปแบบง่ายๆ ไม่ซับซ้อนมากนัก แค่ออกให้มีชิ้นงานเพื่อประเมินผู้เรียนได้ก็เพียงพอแล้ว ความคาดหวังในตัวผู้เรียนจากครูก็จะมีมากน้อยลดหลั่นกันตามลำดับสติปัญญาเป็นหลัก

3) ความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของผู้เรียนและพื้นที่รอบๆ สถานศึกษา ครูผู้สอนจำนวนมากมีการประเมินข้อจำกัดทางการเงินของผู้เรียนในภาพรวมก่อนกำหนดภาระชิ้นงาน ในความเป็นจริงแล้วภาระงานหลายๆ รูปแบบหรือแม้แต่ในกระบวนการผลิตชิ้นงานผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์จำนวนหนึ่งเป็นกลไกสำคัญ ความพร้อมและความไม่พร้อมในปัจจัยดังกล่าวจึงมีผลอย่างมากต่อรูปแบบภาระงานของผู้เรียนอย่างเลี่ยงไม่ได้ เช่น สถานศึกษาที่อยู่ใจกลางเมือง ผู้เรียนมีความพร้อมทางการเงิน ภาระงานส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานกลุ่มหรืองานเดี่ยวที่ต้องใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิตสร้าง ได้แก่ สารคดี วิดีโอคลิป หรือแม้แต่การมอบหมายให้ผู้เรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกสถานศึกษาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างชิ้นงาน เป็นต้น ในส่วนผู้เรียนที่ไม่มีความพร้อมทางการเงิน สถานศึกษามักจะตั้งอยู่นอกเมืองหรือพื้นที่ห่างไกล การกำหนดภาระชิ้นงานมักจะเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มในชั้นเรียน เพราะโอกาสที่ผู้เรียนจะได้มารวมกลุ่มกันนอกเหนือจากวันเปิดเรียนจะเป็นไปได้ยาก ด้วยข้อจำกัดผู้เรียนต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการหารายได้ และเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัว การกำหนดภาระชิ้นงานจึงมักจะอยู่ในรูปแบบกระดาษ สื่อทำมือ แบบฝึกหัด หรือรายงาน เป็นต้น ในส่วนงานกลุ่มที่เน้นทักษะปฏิบัติการครูมักจะให้ผู้เรียนดำเนินการให้เสร็จสิ้นในคาบเรียนนั้นๆ แทน และหลีกเลี่ยงการให้ผู้เรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกสถานที่

4) ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยส่วนใหญ่แล้วครูจะพิจารณาผู้เรียนในภาพรวมรายห้องว่ามีความแตกต่างหลากหลายในมิติใดบ้าง โดยเฉพาะด้านศาสนาซึ่งมีผลเป็นอย่างมากต่อการกำหนดภาระชิ้นงานของครู ผู้เรียนนับถือศาสนาที่แตกต่างกันในห้องเรียน ครูจะออกแบบภาระงานที่ผู้เรียนทุกศาสนาและทุกความเชื่อสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ขัดต่อความเชื่อและวิถีปฏิบัติศาสนานั้นๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามประเด็นด้านความแตกต่างทางศาสนาไม่ใช่เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่มีผลต่อการกำหนดภาระงานของครู ถึงกระนั้นยังมีความแตกต่างด้านอื่นๆ ของผู้เรียนอีกหลายมิติ ได้แก่ ภาษา เชื้อชาติ อาชีพ สถานะทางสังคม เป็นต้น แต่ครูส่วนใหญ่ยังคงมองข้ามในมิติเหล่านี้ไปอย่างเห็นได้ชัด หรือแม้แต่บางชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อโดยตรง ซึ่งมักจะขัดกับหลักการทางศาสนาและวิถีปฏิบัติของผู้เรียน ครูอาจจะใช้วิธีการตัดทอนเนื้อหาเหล่านั้นทิ้งเสียเพื่อไม่ให้กระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียน

2.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ มีครูจำนวนมากที่ยังคงมีความเข้าใจว่าสภาพแวดล้อมที่ดี คือ การจัดห้องเรียนให้มีสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่ครบครัน ครูนาฏศิลป์มากกว่าร้อยละ 80 จากการสัมภาษณ์ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในมิติตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียนคือ ห้องเรียนที่กว้างขวาง มีกระจกรอบด้าน และมีสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม สภาพอากาศที่ถ่ายเทได้สะดวก นอกจากนี้ครูยังสะท้อนปัญหาในด้านคุณภาพและความพร้อมของสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนใหญ่ยังคงมีความขาดแคลน ที่มีอยู่ก็ชำรุดหรือไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะความพร้อมของห้องปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ ห้องเรียนยังขาดสื่อเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ รวมถึงขาดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องแต่งกายทางนาฏศิลป์ที่เป็นแบบอย่างต่อประสบการณ์เรียนรู้ที่ดี ซึ่งปัญหาดังกล่าวถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของครู

ผลจากการวิเคราะห์ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยพบว่าครูนาฏศิลป์จำนวนมากที่มองในมิติสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ห้องเรียน อาคารสถานที่ กระจุก เครื่องปรับอากาศ ไฟฟ้า เครื่องเสียง เป็นต้น เป็นประเด็นหลักเพียงด้านเดียวมากเกินไป โดยมักจะลืมคำนึงถึงมิติสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญด้วยเช่นกัน นั่นคือสภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพหรือจิตวิทยา และสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมวิทยา ซึ่ง 2 มิติดังกล่าวครุนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงมองข้ามอย่างไมยตักหรือลืมนึกถึงถึงความสำคัญที่แท้จริง อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางจิตภาพและสังคมวิทยาเป็นสิ่งที่จับต้องได้ยากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อีกทั้งคุณภาพและความพร้อมของห้องปฏิบัติการนาฏศิลป์ถือเป็นปัจจัยสำคัญลำดับแรกๆ ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.4 ด้านการออกแบบสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นเครื่องมือหนึ่งใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้เรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าสื่อที่ครุนาฏศิลป์ใช้ประกอบการเรียนการสอน ส่วนมากยังคงเป็นสื่อตัวบุคคลซึ่งนัยหมายถึงตัวครูเอง และสื่อสำเร็จรูปจากช่องทางต่างๆ ที่พร้อมนำใช้งานได้ทันที ได้แก่ แบบเรียนสำเร็จรูป สื่อรูปภาพ สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น สื่อที่นิยมนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ พบว่ามี 4 รูปแบบดังนี้

1) สื่อสำเร็จรูป เป็นสื่อที่หาได้ง่ายไม่ยุ่งยากโดยส่วนใหญ่ครูมักจะใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่อย่างแพร่หลายในช่องทางต่างๆ ได้แก่ Youtube Google Power point Game เป็นต้น สื่อรูปแบบดังกล่าวจะมีเนื้อหาสาระที่ค่อนข้างสมบูรณ์ รูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ ทันยุคสมัย กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ค่อนข้างดี และที่สำคัญลงทุนน้อย แต่มีข้อจำกัดที่สถานศึกษาตามชนบทยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อประเภทดังกล่าวได้อย่างเต็มศักยภาพ กล่าวคือห้องเรียนต้องมีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อรองรับเทคโนโลยีเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งบางสถานศึกษาไม่อนุญาตให้ผู้เรียนนำเครื่องมือสื่อสารประเภทต่างๆ มาใช้ในสถานศึกษาเนื่องจากกลัวทรัพย์สินสูญหาย หรือผู้เรียนใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ข้อจำกัดดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดความเลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลในการเรียนรู้ที่ยังมีการพูดถึงน้อย

2) สื่อทำมือ เป็นสื่อที่ประดิษฐ์ขึ้นจากกระบวนการคิดค้นด้วยตัวครูเองหรือมีตัวอย่างประกอบที่น่าสนใจและครุนาฏศิลป์นำมาประยุกต์พัฒนาภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการและช่วงวัยของผู้เรียนในห้องที่ครูสอน สื่อประเภทนี้อาจจะอยู่ในรูปแบบสื่อเทคโนโลยีหรือวัสดุอุปกรณ์ก็ได้ เช่น เอกสารแผ่นภาพ เกมสักระดาศ บัตรคำศัพท์ หุ่นกระดาศ เป็นต้น

3) สื่อตัวบุคคล เป็นสื่อที่สำคัญประเภทหนึ่งสำหรับการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ โดยเฉพาะตัวครุนาฏศิลป์เองถือเป็นสื่อหลักในลำดับต้นๆ ที่สนับสนุนพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคงทน โดยส่วนใหญ่แล้วครุนาฏศิลป์มักจะมีการสาธิตให้นักเรียนดู จากนั้นให้ปฏิบัติตามซ้ำๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สื่อบุคคลในเชิงการสาธิตหรือบทบาทสมมติครุนาฏศิลป์มักจะมุ่งเน้นการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติเป็นหลัก เช่น ร้อง เล่น เต้น รำ หรือการออกลีลาท่าทางต่างๆ การสาธิตการนุ่งห่มเสื้อผ้าอาภรณ์ การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น ทั้งนี้สื่อตัวบุคคลยังรวมถึงการเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เฉพาะเรื่องหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาถ่ายทอดความรู้และทักษะต่างๆ ให้กับผู้เรียนโดยตรง เช่น ศิลปิน นักร้อง นักดนตรี ปราชญ์ชาวบ้าน ช่างศิลป์ ผู้นำชุมชน เป็นต้น

4) สื่อจากสถานที่จริง เป็นสื่อรูปแบบหนึ่งที่ครูยังคงนิยมนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เนื้อหาสาระบางเรื่องครูจะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพบเจอหรือเรียนรู้สิ่งนั้นๆ จากสถานที่จริงตามโอกาสที่เหมาะสม ความพร้อมของ ผู้เรียนและการสนับสนุนจากสถานศึกษา ได้แก่ เมื่อสอนเรื่องหนึ่งตระกูลครูก็จะพาผู้เรียนไปชมตัวหนึ่งตระกูลที่บ้านนายหนึ่ง เมื่อสอนเรื่องเสื้อผ้าอาภรณ์ครูก็จะพานักเรียนไปชมแหล่งทอผ้าพื้นเมือง หรือเมื่อสอนเรื่องโขนครูก็จะพานักเรียนไปชมการแสดงโขนในงานต่างๆ เป็นต้น ผลที่ได้จากการเรียนรู้ในสถานที่จริงเป็นการกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ให้กับผู้เรียนได้ดีกว่าการเรียนรู้จากตำราหรือการถ่ายทอดจากครูเพียงอย่างเดียว แต่ข้อจำกัดของสถานศึกษาชนบท ผู้เรียนมีทุนทรัพย์ไม่มากนัก อีกทั้งระบบคมนาคมที่ไม่สะดวกก็ยังคงเป็นอุปสรรคสำหรับการเรียนรู้ตามรูปแบบดังกล่าว ครุนาฏศิลป์จึงมักจะให้ผู้เรียนศึกษาจากหนังสือเรียน หรือ Youtube Google เป็นหลัก

2.5 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การออกแบบวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียนถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะผลการประเมินจะส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง โดยเฉพาะทางด้านจิตวิทยา หลายครั้งที่เครื่องมือหรือกระบวนการวัดประเมินผลของครูไม่สะท้อนถึงพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ การตัดสินผู้เรียนด้วยระดับคะแนนหรือเกรดเฉลี่ยจากครูจึงกลายเป็นคำถามในใจถึงความโปร่งใสเสมอมา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลครุนาฏศิลป์ในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า รูปแบบการวัดและประเมินผลที่ครูใช้มีหลากหลายวิธี ตั้งแต่การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การปฏิบัติ การสำรวจ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ครูจะต้องยึดกรอบเนื้อหาสาระ และตัวชี้วัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ที่ครูสอนไป โดยส่วนใหญ่แล้วสาระสำคัญที่ครูประเมินมักจะเป็นความรู้ ความจำ และความเข้าใจเป็นหลัก จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายใจความสำคัญเชิงประวัติศาสตร์ ทฤษฎี และประเภทของนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้อง ครูนาฏศิลป์หลายคนให้ความคิดเห็นอย่างมั่นใจว่าได้ใช้วิธีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นธรรม พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคลตามสภาพจริง นั้นหมายถึงครูจะมีการเก็บคะแนนในคาบเรียนไปเรื่อยๆ ในทุกสัปดาห์ ในส่วนการทดสอบปลายภาคเรียนจึงค่อนข้างจะไม่มี ความจำเป็นมากนักในรายวิชานาฏศิลป์ มีการประเมินผู้เรียนแบบองค์รวมหรือกระบวนการกลุ่มมากกว่ารายบุคคล ครูมักจะประเมินผู้เรียนจากชิ้นงานที่ครูมอบหมายให้ ทั้งนี้ครูจะให้ความสำคัญพัฒนาการในด้านสมรรถนะเฉพาะวิชาของผู้เรียนมากกว่าด้านอื่นๆ แต่ยังมีครูบางส่วนที่ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเจตคติของผู้เรียนควบคู่กันไป

ผลการศึกษาด้านทักษะการออกแบบการเรียนรู้ สาระสำคัญในมุมมองการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงใช้แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผูกขาดอำนาจไว้ที่ตัวครูมากเกินไปหรือไม่? ถึงแม้ครูส่วนใหญ่จะให้เหตุผลอย่างเชื่อมั่นว่าได้ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็ตาม แต่ถึงอย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์ในทางปฏิบัติจริงหรือชีวิตจริงของครูที่มีใช้ความคิดและหลักการที่วางไว้ในทางทฤษฎีครูยอมรับและเห็นพ้องต้องกันว่าผู้เรียนมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมจริง แต่ทางปฏิบัติยังกลับมีข้อแคลงใจบางประการที่ไม่อาจจะตอบสนองต่อความแตกต่างหลากหลายในห้องเรียนตามที่ควรจะเป็นได้ สภาพปัญหาดังกล่าว ยังสอดคล้องกับงานของ Nawarat (2018) ที่อธิบายไว้ว่า เนื้อหาสาระ ความรู้ และการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ถูกต้องยังคงมาจากตัวครู ซึ่งครูก็นำมาจากตำราเรียนอีกทอดหนึ่ง โดยละเอียดข้อจำกัดของผู้เรียนและขาดการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ตามที่ควรจะเป็น ผลวิจัยดังกล่าวยังสนับสนุนผลการประเมินในด้านความหลากหลายในการออกแบบสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่ดี พบว่าครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงเชื่อมั่นว่าสื่อที่ดีที่สุดคือสื่อบุคคลที่เป็นตัวครูเอง อาจด้วยธรรมชาติเนื้อหาสาระวิชานาฏศิลป์ที่เน้นทักษะปฏิบัติ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วยการสาธิตเพื่อให้ผู้เรียนทำตามและเห็นภาพมากที่สุดจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดด้วยเช่นกัน ดังนั้นครูจึงมีความเชื่อมั่นในองค์ความรู้จากตัวเองค่อนข้างสูง แต่ผลที่ตามมาจึงขาดความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมให้ครอบคลุมในทุกชั้นส่วนของการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูนาฏศิลป์จึงควรจะหมายถึงการบริหารจัดการชั้นส่วนทางการเรียนรู้เพื่อการกระจายอำนาจอย่างสมดุลและเป็นธรรม ครูไม่ควรผูกขาดอำนาจทางการศึกษาไว้ที่ตัวเอง แต่ควรบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทางประชาธิปไตยโดยดึงครอบครัว ชุมชน นักเรียน และภาคเอกชนเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเชื่อว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ในกรณีนี้ครอบครัวและชุมชนยังเป็นโครงสร้างในการค้ำยันการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างสมดุลอีกด้วย

3. การศึกษาด้านทัศนคติ เป็นความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงและอุดมคติที่ส่งผลต่อการตระหนักถึงและ การตีตราผู้เรียนในพื้นที่ภาคใต้เกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ศาสนา ชาติพันธุ์และวิถีปฏิบัติ รวมทั้งเจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับวัฒนธรรม ชุมชนและสังคม ถือเป็นการรับรู้เพื่อประเมินคุณค่าสิ่งต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกหรือลบเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ การศึกษาพบว่าครูนาฏศิลป์บางส่วนยังคงมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้เรียนต่างศาสนาและชาติพันธุ์ ขาดความคาดหวังในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีในรายวิชานาฏศิลป์ ครูส่วนหนึ่งยังเชื่อว่านาฏศิลป์เป็นศาสตร์เฉพาะทางและเป็นศาสตร์ชั้นสูงที่อาจจะเหมาะสมกับผู้เรียนบางคนบางกลุ่มเท่านั้น การจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมจึงอาจจะเป็นมายาคติที่ขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริง โดยเฉพาะมุมมองนาฏศิลป์กับวัฒนธรรมความเชื่อทางศาสนาอิสลาม ผู้เรียนมุสลิมมักจะมีข้อจำกัดและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับความคิดความเชื่อตามบทบัญญัติอิสลาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์จึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนสำหรับผู้เรียนกลุ่มเหล่านี้ หรือแม้แต่ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มชาวกูย หรือกลุ่มชาวเล โดยพื้นฐานแล้วรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณอาจจะไม่เหมือนกับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ ความสวยงามในอุดมคติของครูนาฏศิลป์จึงมักจะหมายถึงคนไทยแท้หรือคนไทยเชื้อสายจีนผิวขาวเหลือง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกในกิจกรรมทางด้านนาฏศิลป์ไม่ว่าจะเป็นการร้องรำ เต้น เล่นละคร จึงมักเป็นสิทธิของคนกลุ่มใหญ่เป็นลำดับแรกเสมอผลการศึกษาด้านทัศนคติ การพัฒนาครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ประเด็นสำคัญคือการพัฒนาทัศนคติในเชิงบวกของครูต่อผู้เรียน สังคม และวัฒนธรรม

ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Nieto & Bode (2007) ที่นำเสนอถึงความตระหนักทางความคิดทัศนคติเพื่อการทบทวนหรือสร้างมโนทัศน์ใหม่ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีคิดในการจัดการเรียนรู้สู่สังคมพหุวัฒนธรรม การให้ความสำคัญในเนื้อหาสาระการรื้อถอนอคติต่อผู้เรียน การลดทอนคุณค่าและสร้างปมด้อยให้แก่กลุ่มชายขอบ หรือแม้แต่

การสร้างภาพตัวแทนผิดๆ เกี่ยวกับเชื้อชาติ ชนชั้น และกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ และยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความเป็นอัจฉริยะ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสนับสนุนแนวคิดของ Banks (2007) ได้นำเสนอตัวแบบการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนใน 5 มิติ พบว่า Banks ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่ออัตมโนทัศน์ในเชิงบวกต่อผู้เรียนอย่างถ้วนหน้า โดยเฉพาะมิติการสอนที่เป็นธรรมและการลดอคติทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการรื้อสร้างเจตคติที่เปิดกว้างต่อความหลากหลายบนพื้นฐานทางวัฒนธรรม นำไปสู่การคลี่คลายความเข้าใจผิดที่ยึดกับภาพตายตัวฝังลึกของครูและผู้เรียนในชั้นเรียน ถึงอย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานของ Ozturgut (2011) ที่ได้นำเสนอนิยามใหม่ของการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่กลายเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่สอดคล้องตอบสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประการสำคัญคือการตระหนักถึงสมมุติฐาน ความอคติ และแบบแผนการปฏิบัติของตนเองเป็นขั้นตอนแรกเพื่อให้สามารถโต้ตอบและเรียนรู้จากผู้อื่นในเชิงบวกได้อย่างสมดุล

4. การศึกษาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ โดยส่วนใหญ่ครูจะให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และด้านทัศนคติ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ด้านความรู้ทางวัฒนธรรม ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงยึดติดกับองค์ความรู้เดิมที่มี แต่อีกส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่ามีความจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพราะความรู้ทางวัฒนธรรมมีความสำคัญมากต่อการจัดการเรียนรู้โดยตรง การเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เท่าที่ครูพึงกระทำผ่านช่องทางออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยสุนทรียะสนทนากับเครือข่ายครูนาฏศิลป์ด้วยกัน ปรากฏ ศิลปิน หรือแม้แต่การศึกษาคูงานและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยยังขาดการสนับสนุนที่ดีจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ เป็นประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญโดยที่ครูส่วนใหญ่มีความกังวลใจมากที่สุด เพราะจะนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนโดยตรง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวครูเองและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก การแก้ไขปัญหาจึงเป็นหน้าที่ครูโดยตรง โดยเฉพาะวิธีบริหารจัดการความแตกต่างและข้อจำกัดระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน เช่น ให้ผู้เรียนสื่อสารด้วยภาษามลายูหรือภาษาถิ่นแทนภาษาไทยภาคกลาง เน้นกระบวนการกลุ่มหลากหลายวัฒนธรรม ตัดทอนเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม ใช้วิธีการสาธิตเพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติจริงสำหรับผู้เรียนมุสลิม ประเมินข้อจำกัดในด้านภาษา ศาสนา และชาติพันธุ์เบื้องต้น หรือแม้แต่กิจกรรมเกมส์เพื่อละลายพฤติกรรม ในส่วนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก ความไม่พร้อมของห้องปฏิบัติการส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่เอนกประสงค์ในสถานศึกษาเป็นห้องเรียนทดแทนได้แก่ บริเวณลานกลางแจ้ง สนามฟุตบอลหรือสนามหญ้า ห้องประชุม เป็นต้น หรือแม้การรับบริจาค หีบห่อและหมอนเวียนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อจำเป็นต่อการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์กับเพื่อนครูในพื้นที่

4.3 ด้านทัศนคติ ครูนาฏศิลป์ที่มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้เรียนที่มีทั้งรู้ตัวดีว่าตนเองมีอคติจริง และไม่รู้ว่าตัวเองถึงพฤติกรรมที่แสดงออกว่าเป็นเช่นนั้น วิธีการแก้ปัญหาของครูจึงมุ่งไปที่กลุ่มแรกเป็นสำคัญ ครูที่ตระหนักว่าตนเองมีอคติ มักจะจัดการกับความคิดและพยายามเปิดใจ เพื่อจะเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้เรียน เช่น การพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนผิวดำหรือกลุ่มชาติพันธุ์สามารถร้องรำทำเพลงหรือเป็นตัวแทนในการแสดงนาฏศิลป์ได้บ้าง หรือแม้แต่การเยี่ยมบ้านผู้เรียนเพื่อให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังต้องเผชิญกับสภาพปัญหาในหลายๆด้านสำหรับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ทั้งปัญหาที่เกิดจากตัวครูเอง ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมภายนอก หรือจากระบบการศึกษาก็ตาม วิธีคิดและวิธีแก้ปัญหาจึงเกิดจากการเรียนรู้ด้วยการลองผิดลองถูกที่ยังขาดการร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังจากหน่วยงานต้นสังกัด ดังที่ Luangransee (2021) อธิบายว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอนของครูจึงผิดพลาดในหลายด้าน ขาดการบูรณาการ และไม่เข้าใจในวัฒนธรรมผู้เรียน อีกทั้งทัศนคติของ Nawarat (2018) กล่าวว่าระบบการศึกษาไทยยังไม่ให้ความสำคัญกับแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเท่าที่ควร จะมีบ้างก็เพียงเล็กน้อยที่ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้จริง และประเด็นที่เป็นสาระสำคัญคือครูกลุ่มหนึ่งรู้ตัวดีว่าตนเองมีปัญหาและพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นตามกำลังความสามารถ แต่มีครูอีกกลุ่มที่ไม่ทราบว่าตนเองเป็นหนึ่งในกลไกการทำให้เกิดปัญหาหรือกำลังผลิตซ้ำแนวคิดและวาทกรรมวัฒนธรรมของคนกลุ่มใหญ่และกำลังกดทับวัฒนธรรมรอง โดยเฉพาะด้านทัศนคติเชิงลบซึ่งเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนมาก ครูยังคงมีความคิดความเชื่อที่ไม่เปิดกว้างต่อผู้เรียนต่างวัฒนธรรมและยังยึดติดกับอคติความคิดนั้นอย่างมั่นคงแนบแน่น ปัญหาดังกล่าวถือเป็นความสำคัญอันใหญ่หลวงต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและวิธีปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ดังแนวคิดของ Nieto

& Bode (2007) ที่นำเสนอวงแหวนแห่งการเรียนรู้ โดยที่ครูจำเป็นต้องทบทวนหรือสร้างใหม่ในวิถีการจัดการเรียนรู้ โดยที่สร้างความตระหนักทางความคิดทัศนคติและมโนทัศน์ของซึ่งจะมีผลอย่างมากต่อการจัดการศึกษาเพื่อลดการกระทำ ความเลื่อมล้ำและอคติต่อผู้เรียน อีกทั้งแนวคิดของ Banks (2007) อธิบายองค์ประกอบตัวแบบการศึกษาพหุวัฒนธรรม ในโรงเรียนที่ควรจะมีการบูรณาการเนื้อหาสาระให้เกาะเกี่ยวกับผู้เรียน การสอนที่เป็นธรรม และการลดอคติ เช่นเดียวกับงาน ของ Willis (2000) กล่าวว่าครูมักจะมีการสร้างภาพตัวแทนผิดๆ เกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ ชนชั้น และวัฒนธรรม ดังนั้นความรู้ เกี่ยวกับตนเอง ความรู้ในวัฒนธรรม และความรู้ด้านการสอนที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม เป็นประเด็นที่ Willis ให้ความสำคัญ จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นเป็นประจักษ์ว่าการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์ ควรพิจารณาทุนความรู้ทางวัฒนธรรมของครู ต้องพัฒนาครูให้มีทักษะจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นการบูรณาการอย่างมี ส่วนร่วมในทุกภาคส่วนของสังคม รวมถึงเปลี่ยนแปลงวิถีคิดและทัศนคติในเชิงบวกของครูไปพร้อมๆ กัน เป็นองค์ความรู้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าครูนาฏศิลป์ประจำการยังคงมีมโนทัศน์ทางด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาในขอบข่ายที่จำกัด ไม่ครอบคลุมถึงหลักใหญ่ใจความสำคัญที่แท้จริง มีบางประเด็นที่ครูมีมโนทัศน์และความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไป เช่น ครูให้ความสำคัญในมิติพหุวัฒนธรรมไปในประเด็นทางด้านศาสนาเป็นประเด็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของครูอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาตามแนวทาง พหุวัฒนธรรมยังคงอยู่ในระดับปานกลางด้วยเช่นกัน ส่งผลอย่างมากต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในพื้นที่นั้นๆ สาระสำคัญครูยังขาดทักษะการบูรณาการการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่และความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ของผู้เรียนในชั้นเรียนอย่างสมดุล ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้แผนการสอน เนื้อหาสาระ ตำราเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลที่เป็นแบบเดียวกัน ซึ่งนำมาจากคู่มือการเรียนการสอนจากสำนักพิมพ์อีกทอดหนึ่ง ขาดการพินิจ พิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม ถึงอย่างไร ก็ตามปัจจัยในด้านสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีสนับสนุน การเรียนรู้ และงบประมาณสำหรับพัฒนาครูยังคงเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ครูส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่ายังขาดแคลนห้องปฏิบัติการนาฏศิลป์ที่มีคุณภาพ ขาดโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น สำหรับครูประจำการ ทั้งนี้ยังรวมถึงพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลันส่งผลให้ครูไม่สามารถปรับตัว และพฤติกรรมตามได้ทัน ถึงอย่างไรก็ตามในด้านทัศนคติครูนาฏศิลป์บางกลุ่มยังคงมีมุมมองว่า ข้อจำกัดด้านความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละคนจะส่งผลอย่างมากต่อความคาดหวังในผลลัพธ์ของครูด้วยเช่นกัน ผู้เรียนต่างวัฒนธรรม ที่มีข้อจำกัดต่อการเรียนรู้ในบางเนื้อหาสาระทางด้านนาฏศิลป์อาจจะได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่ไม่สมบูรณ์และไม่ครบถ้วน มากนัก เพราะข้อจำกัดต่างๆทำให้ครูเลือกลดทอนเนื้อหาบางส่วนลงแทนที่จะบูรณาการ ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสี่ยงหรือ ภาระของครู อีกทั้งครูบางส่วนยังคงมีความคิดความเชื่อที่ว่านาฏศิลป์อาจจะไม่เหมาะสำหรับผู้เรียนทุกคน มีมุมมองต่อผู้เรียนต่างชาติ พันธุ์และต่างศาสนาในเชิงลบ ถึงอย่างไรก็ตามวิถีคิดและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวครูเองและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ทักษะการจัดการเรียนรู้ และมโนทัศน์ โดยที่ครูมักให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เรียนรู้แบบลองผิดลองถูกและแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง รวมถึงการเพิ่มเติมความรู้ในประเด็น ที่ครูยังกังวลใจผ่านช่องทางออนไลน์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือเกื้อกูลผ่านเครือข่ายเพื่อนครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลให้ครูนาฏศิลป์มีความเห็นพ้องต้องกันว่าการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม ของครูนาฏศิลป์ในเขตภาคใต้ มีความจำเป็นอยู่ในระดับสูง เพื่อนำไปสู่ครูมืออาชีพในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียน ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และยังสอดคล้องกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และวิถีจัดการปัญหาในการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม ของครูนาฏศิลป์ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้
2. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและการเพิ่ม ประสิทธิภาพในมิติการจัดการเรียนรู้สำหรับห้องเรียนพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ต่อไป

3. เป็นแนวทางให้เกิดการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรผลิตครูของคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือแม้แต่ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เองก็ตาม ควรขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาสมรรถนะครูในฐานะนักจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมเข้าสู่กรอบมาตรฐานวิชาชีพครู และควรมีการทบทวนปรับปรุงหลักสูตรผลิตครู โดยกำหนดให้มีรายวิชาพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับครูเป็นรายวิชา必修บังคับหรือวิชาเลือก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้หลักการ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน และฝึกประสบการณ์ระหว่างเรียน เพื่อให้นักศึกษาครูเกิดความพร้อมและเพิ่มพูนสมรรถนะความรู้เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม และกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาครูในการเผชิญกับมิติพหุวัฒนธรรมในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูควรจัดให้มีกลไกการพัฒนาครูประจำการสู่ครูมืออาชีพ โดยเฉพาะสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครู ตลอดจนเร่งผลิตและสร้างเครือข่ายครูต้นแบบปฏิบัติการที่ดีในการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้สืบเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าครูประจำการส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหาและมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

มิติการจัดการศึกษาบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทุกมิติ โดยการให้ความสำคัญกับการเคลื่อนไหวของพลเมืองท้องถิ่นในการร่วมกำหนดนโยบาย ทิศทางและเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาที่ตอบสนองสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายอย่างอิสระ เพื่อนำมาสู่การเข้าใจในเจตนารมณ์การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยบูรณาการให้ชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเป็นโครงสร้างสำคัญช่วยค้ำยันการศึกษาอีกทอดหนึ่ง ผ่านแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษากับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์โดยมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกร่วมของภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนการศึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงรับเยาวชนไทยในอนาคต แนวทางดังกล่าวถือเป็นประเด็นสำคัญที่ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่รื้อถอนมายาคติเอกวัฒนธรรมนิยมแบบเดิมๆ

ข้อจำกัดการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ได้มีการกำหนดกรอบเนื้อหาสาระสำคัญของการศึกษาวิจัยในประเด็นพหุวัฒนธรรม ที่มุ่งหมายความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยจำเพาะเจาะจงในด้านความแตกต่างทางศาสนา วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ดั้งเดิม โดยมีได้นับรวมกลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียนที่เป็นลูกหลานแรงงานข้ามชาติหรือกลุ่มต่างชาติ (ชาติตะวันตก) ที่พำนักถาวรในพื้นที่ภาคใต้แต่อย่างใด

2. บางเขตพื้นที่ภาคใต้มีความเปราะบางหรือการเฝ้าระวังพิเศษ เช่น พื้นที่ต่างอำเภอในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างแบบซึ่งหน้าได้ยาก กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นการผสมผสานรูปแบบฯ Online และ Onsite

References

- Arpatthananon, T. (2020). *Developing multicultural schools to enhance cultural competency through education for teachers and students in Thailand*. Nakhon Pathom : Mahidol University.
- Banks, J. A. (2007). *Educating Citizens in a Multicultural Society*. New York : Teachers College Press.
- Boontongleg, M. (2021). *Developing a Learning Management Model of Thai Dance for Global Citizenship (Unpublished Doctoral Dissertation)*. Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani, Thailand.

- Boonyaphitak, B. (2017). *The innovation of student teachers development to enhance teaching competency for learning to live together*. Bangkok : National Research Council of Thailand and The Thailand Research Fund.
- Cronbach, (1970). *The evolution of research*. New York : Harper Collins.
- Hair, J. F., Black, W. C. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data Analysis*. (6thed). New Jersey : Pearson Education International.
- Luangransee, P. (2021). *A Model for Developing Research Competency for Learning Development of Teacher Students at a Multicultural Society the Southern Border Province: A Design-Based Research (Unpublished Doctoral Dissertation)*. Naresuan University, Phitsanulok, Thailand.
- Nawarat, N. (2018). *Multicultural Education Critical Perspectives and Praxis in Schooling*. Chiang Mai : Chiang Mai University.
- Nieto, S. (2003). *What keeps teachers going?*. New York : Teachers College Press.
- Nieto, S. & Bode, P. (2007). School Reform and Student Learning: A Multicultural Perspective. In J. A. Banks & C. A. M. Banks (Eds.), *Multicultural Education: Issues and Perspectives*. (10thed). (pp. 267-283). Wiley.
- Ozturgut, O. (2011). *Understanding Multicultural Education*. United States of America : Mary Lou Fulton teachers College Arizona State University.
- Reungsri, S. & Dhedchawanagon, K. (2021). Context and Factors Affecting the Process of Preparing Teachers for Multicultural Classrooms. *RMUTL Journal of Business Administration and Liberal Arts*, 9(1),59–76.
- Senge, P. (2017). *Schools that learn: A Fifth Discipline Fieldbook for Educators, Parents, and Everyone Who Cares About Education*. Bangkok : National Library of Thailand.
- Sirisakdamkeung, P. (2006). *Phahu watthanatham niyom [Multiculturalism]*. Bangkok : Silpakorn University.
- Srisa-art. B. (2010). Preliminary Research. Bangkok : Phiriyasan.
- Thomas, E. (2002). *Culture and schooling: Building bridges between research, praxis and professionalism*. Hoboken, New Jersey : Wiley.
- Willis, I. (2000). *Critical issue: Addressing Literacy Needs in Culturally and Diverse Classrooms*. North Central Regional Educational Lab, Illinois : Oakbrook Center.